Đại học quốc gia TP.HCM Trường đại học công nghệ thông tin

Ngành: Khoa học máy tính

Môn học: CS116.P21

BÁO CÁO ĐỒ ÁN MÔN HỌC

Sinh viên:

Nguyễn Võ Ngọc Bảo –

MSSV: 23520131

Vũ Việt Cương –

MSSV: 23520213

 ${\rm Ng\hat{o}}$ Phương Nam –

MSSV: 23520974

Giảng viên:

TS. Nguyễn Vinh Tiệp

Lời mở đầu

Tài liệu này trình bày kết quả đồ án môn học **CS116** – **Lập trình Python cho Máy học**, với đề tài là về **Car Price Prediction**, bao gồm các yêu cầu, thiết kế, triển khai và đánh giá kết quả. Mục tiêu của đồ án là áp dụng các kiến thức đã học để xây dựng model, đồng thời rèn luyện kỹ năng làm việc nhóm, báo cáo và trình bày kết quả một cách bài bản.

Chúng em xin chân thành cảm ơn thầy **Nguyễn Vinh Tiệp** đã quan tâm theo dõi, hướng dẫn tận tình, truyền đạt kiến thức và kinh nghiệm bổ ích cho chúng em trong suốt thời gian học tập môn học này.

Mục lục

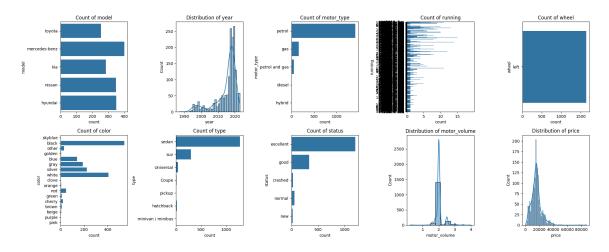
Là	ði mở	đầu		1				
1	Giớ	i thiệu	ı chung	3				
2	Phâ	n tích	dữ liệu với EDA	4				
	2.1	Phân	tích sự phân phối dữ liệu	. 4				
	2.2		tích outlier					
	2.3		tích đơn biến					
	2.4	Phân	tích đa biến	. 8				
3	Tiền xử lý dữ liệu							
	3.1		thuật xử lý dữ liệu ngoại lệ	. 11				
	3.2		thuật xử lý dữ liệu bị khuyết					
	3.3		thuật encode dữ liệu					
	3.4		thuật thêm đặc trưng mới					
4	Chọ	n lọc	các đặc trưng	17				
5	Triển khai các model trên dữ liêu							
	5.1	Sử dụ	ng model CatBoost	. 20				
		5.1.1						
		5.1.2	Các bước thực hiện					
		5.1.3	Đánh giá MAE, RMSE					
		5.1.4	Phân tích các đặc trưng quan trọng					
	5.2		ng model XGBoost					
		5.2.1	Giới thiệu					
		5.2.2	Các bước thực hiện					
		5.2.3	Đánh giá MAE, RMSE					
		5.2.4	Phân tích các đặc trưng quan trọng					
	5.3	-	ng kết hợp model CatBoost và XGBoost					
6	Kết	luân		24				

1 Giới thiệu chung

– Tên đề tài: Car Price Prediction

- Thông tin bộ dữ liệu: Car Price Prediction Dataset

– Jupyter Notebook của nhóm: Google Colab

Hình 1: Mô tả số liệu của cột trong dữ liệu

– Bộ dữ liệu bao gồm 10 đặc trưng dữ liệu được trực quan hoá ở Hình 1:

model: Hãng xe year: Năm sản xuất

motor_type: Loại xăng xe sử dụng
running: Số km/miles xe đã chạy
wheel: Hướng đặt vô lăng xe

• color: Màu sắc của xe

• type: Loại xe

• status: Tình trạng xe

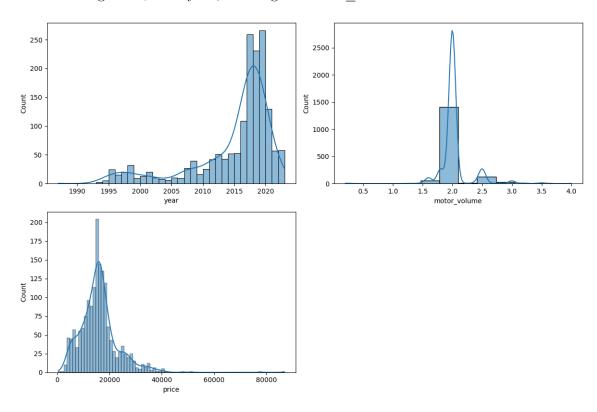
• motor_volume: Dung tích xe

• price: Giá bán của xe

2 Phân tích dữ liệu với EDA

2.1 Phân tích sự phân phối dữ liệu

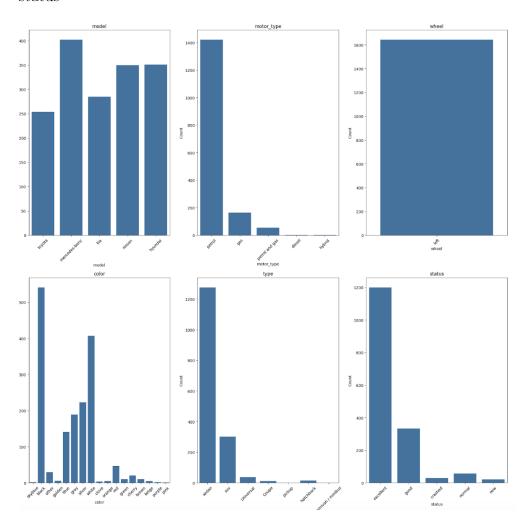
• Các trường dữ liệu số: year, running và motor volume

Hình 2: Mô tả sự phân phối của các đặc trưng số

- Đối với year, sự phân phối có phần lệch phải nhẹ. Số lượng mẫu giảm dần rõ rệt từ khoảng năm 2005. Giai đoạn trước năm 2000 có rất ít mẫu \rightarrow Có thể phản ánh rằng xe được sản xuất từ những năm gần đây.
- running: phân phối lệch trái mạnh. Phần lớn xe có số km đã chạy thấp, số xe chạy trên 400000 miles rất ít.
- motor_value: tập trung ở một khoảng giá trị nhất định. Đa phần xe có dung tích xi lanh khoảng 2.0L. Có một số ít xe có dung tích xi lanh lớn hơn 3.0L hoặc nhỏ hơn 1.5L. Cho thấy rằng thị trường ở đây là các dòng xe phổ thông, không thiên về xe có phân phối lớn.

 \bullet Các đặc trưng dữ liệu phân loại: model, motor_type, wheel, color, type, status

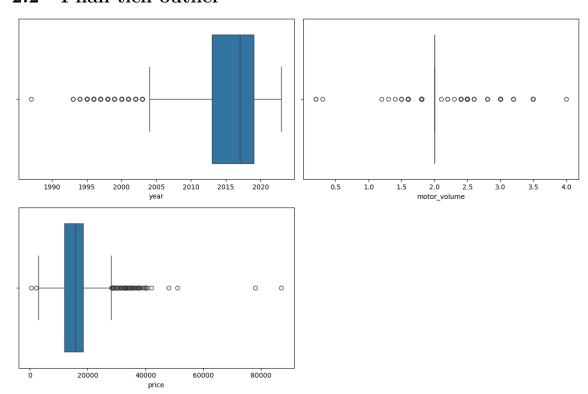
Hình 3: Mô tả sự phân phối của các đặc trưng phân loại

model: các hãng xe phổ biến là mercedes-benz với 400 mẫu, theo sau là kia, nissan và hyundai 350 mẫu và toyota ít mẫu hơn 250 mẫu.

– motor_type: áp đảo là petrol (xăng) với hơn 1400 mẫu. Rất ít xe sử dụng gas, petrol/gas hoặc diesel. Gần như không có xe hybrid –> Dataset chủ yếu là xe chạy xăng truyền thống.

- wheel: tất cả các xe đều có vị trí tay lái ở bên trái.
- color: màu xe phổ biến nhất là màu đen (>500) sau đó là white, sliver, gray và blue. Các màu pink, gold, orange, green rất hiếm.
- type: chủ yếu là sedan và suv. Các loại xe như universal, coupe, pickup chiếm tỉ lệ rất nhỏ.
- status: phần lớn là excellent, good (tình trạng tốt) và new hoặc normal. Một số ít là crashed.

2.2 Phân tích outlier

Hình 4: Mô tả các dữ liệu ngoại lệ ở 3 đặc trưng quan trọng

- Biến **year**: tập trung chủ yếu từ năm 2012 đến 2022. Với outliers là một vài giá trị nằm trước năm 2005, đặc biệt trước 1995.
- Biến running: phân bố chính dưới 300000. Có nhiều giá trị vượt biên 400000 thâm chí hơn 1000000.

– Biến motor_volume: phân bố chính quanh 2.0L. Một số dòng xe có giá trị nhỏ hơn 1.0L hoặc lớn hơn 3.5L.

2.3 Phân tích đơn biến

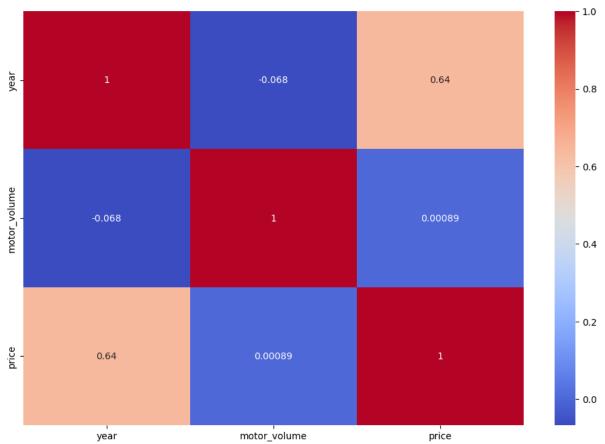
Bảng thống kê các đơn biến quan trọng

	year	motor_volume	price
count	1642.00	1642.00	1642.00
mean	2014.81	2.0350	15982.63
std	6.5876	0.2531	7176.08
min	1987.00	0.2000	462.00
25%	2013.00	2.0000	12000.00
50%	2017.00	2.0000	15750.00
75%	2019.00	2.0000	18500.00
max	2023.00	4.0000	87000.00

- **Số lượng**: 1642 mẫu cho mỗi biến.
- Năm sản xuất trung bình đạt 2014.8, với năm bé nhất là 1987 và năm lớn nhất là 2023.
- Quãng đường: Trung bình đạt 119,210 km, với min 10 và max 1,251,708, phân tán lớn.
- Dung tích động cơ: nằm trong khoảng [0.2, 4.0] với trung bình 2.035 lít.
- $\mathbf{Gi\acute{a}}:$ Trung bình cao đến 15,982.63\$ trong khoảng [462, 87000], có sự phân tán.

2.4 Phân tích đa biến

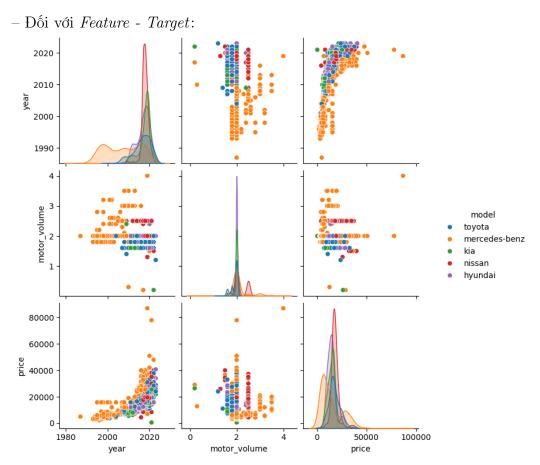
- Đối với Feature - Feature:

Hình 4: Phân tích độ tương quan giữa feature - feature

- Tương quan giữa year và running: hệ số r = -0.66.
 - Cho thấy mối tương quan nghịch mạnh: xe đời mới thường đi ít km hơn, ngược lại xe đời cũ đã đi nhiều km.
 - Kết luận: có quan hệ tuyến tính nghịch khá mạnh.
- Tương quan giữa year và motor_volume: hệ số r = -0.068.

- Giá trị rất gần 0, cho thấy hầu như không có mối liên hệ tuyến tính giữa năm sản xuất và dung tích động cơ.
- Kết luận: gần như không có quan hệ tuyến tính.
- Tương quan giữa running và motor_volume: hệ số r = 0.10.
 - Cho thấy mối tương quan thuận rất yếu: có xu hướng nhẹ là xe động cơ lớn đi nhiều km hơn nhưng không đáng kể.
 - Kết luận: chỉ có quan hệ tuyến tính thuận rất yếu.

Hình 5: Phân tích độ tương quan giữa feature - target

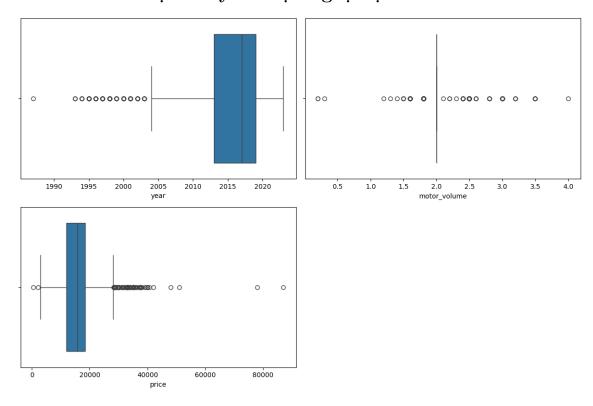
year - price: Quan sát điểm rải trên cột (year vs. price) cho thấy rõ xu hướng tăng dần của giá ô tô theo năm sản xuất. Các mẫu xe đời từ

2015 trở về sau đa phần rơi vào vùng giá cao (>20.000 USD), trong khi xe đời cũ hơn (trước 2005) thường có giá thấp (<10.000 USD). Đường KDE dọc trục **price** cũng thể hiện phân bố "đỉnh" ở mức trung bình (15.000-25.000 USD) và đuôi dài về phía giá cao do một số mẫu xe sang.

- motor_volume price: Ở hàng (motor_volume vs. price), ta thấy dung tích động cơ càng lớn (2.5 L) thì giá trung bình thường cao hơn, nhiều điểm dữ liệu nằm trong khoảng 30.000–80.000 USD. Người mua sẵn sàng trả thêm cho các mẫu động cơ lớn, đặc biệt là với thương hiệu Mercedes-Benz.
- **year motor_volume**: Mối quan hệ giữa hai biến này không quá chặt chẽ: xe đời mới có dung tích động cơ trải dài từ 1.0 đến 4.0 L, nhưng phần lớn tập trung quanh 1.5–2.0 L. Điều này cho thấy trong cùng một khoảng thời gian, phân khúc xe gia đình (1.5–2.0 L) vẫn chiếm ưu thế.
- So sánh theo thương hiệu: Mercedes-Benz (màu cam) thể hiện độ biến thiên giá và dung tích động cơ lớn nhất, với nhiều mẫu "cao cấp" giá lên đến 80.000–100.000 USD. Toyota (xanh dương), Kia (xanh lá), Hyundai (tím) và Nissan (đỏ) chủ yếu nằm trong phân khúc tầm trung, dung tích 1.2–2.0 L và giá từ 5.000 đến 35.000 USD.

3 Tiền xử lý dữ liệu

3.1 Chiến thuật xử lý dữ liệu ngoại lệ

Hình 5: Mô tả các dữ liệu ngoại lệ ở 3 trường quan trọng

- Các mô hình Catboost và XGBoost ít nhạy cảm với outlier nên giá trị dự đoán không bị kéo lệch.
- Giữ lại outlier để mô tả toàn diện bộ dữ liệu, cần biết tình trạng thị trường thực tế.

3.2 Chiến thuật xử lý dữ liệu bị khuyết

– Chuẩn bị cho trường hợp phát sinh là có chứa NaN thì ta sẽ sử dụng SimpleImputer từ thư viện Scikit-learn:

- Cột số (numeric): Thay thế NaN bằng giá trị trung bình (strategy='mean').
- Cột phân loại (category): Thay thế NaN bằng giá trị xuất hiện thường xuyên nhất (strategy='most frequent').

Lưu ý: Trong tập test, cột running_km có 262/411 giá trị non-null, điều này cho thấy dữ liệu test chứa NaN nhưng chưa được xử lý. Cần kiểm tra lại quy trình áp dụng Imputer cho tập test.

3.3 Chiến thuật encode dữ liệu

 Đầu tiên, dữ liệu trong cột running không cùng đơn vị (mile, km). Do đó, cần chuyển dữ liệu về cùng một đơn vị là km.

```
miles
2
         95000
                miles
6
         49000
                miles
9
         58000
11
           135800
                    km
13
           220000
                    km
1635
           180000
                    km
1637
        120000 miles
1638
           170000
                   km
         68900 miles
1639
         31000 miles
1640
Name: running, Length: 833, dtype: object
```

Hình 6.1: Dữ liệu của running trước khi xử lý

- Sau khi xử lý, do đã cùng một đơn vị nên bỏ phần đơn vị để trở thành dạng số.

```
2
        152887.300
6
         78857.660
9
         93341.720
11
        135800.000
13
        220000.000
1635
        180000.000
1637
        193120.800
1638
        170000.000
1639
        110883.526
1640
         49889.540
Name: running_km, Length: 833, dtype: float64
```

Hình 6.2: $D\tilde{u}$ liệu của running_kmsaukhixl

```
def convert_to_km(dist):
    val, unit = re.match(r'(\d+)\s*([a-zA-Z]+)', dist).
        groups()
    if unit.lower() == 'miles':
        return float(val) * 1.60934
    else:
        return float(val)

train['running_km'] = train['running'].apply(
        convert_to_km)

test['running_km'] = train['running'].apply(
        convert_to_km)
sns.histplot(train['running_km'], kde=True)
```

- Tiếp theo là sử dụng LabelEncoding để biến đổi dữ liệu dạng danh mục (phân loại).
- Với biến model:
 - hyundai -> 0
 - kia -> 1
 - mercedes-benz \rightarrow 2
 - $nissan \rightarrow 3$
 - toyota -> 4
- Với biến motor_type:
 - gas -> 1
 - petrol \rightarrow 2
 - petrol and gas -> 3
- Với biến wheel, do chỉ có một giá trị duy nhất là 'left', nghĩa là tất cả các xe đều có vô lăng nằm bên trái nên không có sự biến thiên trong dữ liệu -> không mang thông tin hữu ích cho mô hình -> sẽ được loại bỏ.
 - Với biến color:

- black -> 1
- blue -> 2
- brown -> 3
- cherry ->4
- clove ->5
- golden -> 6
- gray -> 7
- green -> 8
- orange ->9
- \bullet other -> 10
- pink -> 11
- purple -> 12
- \bullet red -> 13
- silver -> 14
- sky blue -> 15
- white -> 16

Với biến type:

- universal -> 1
- \bullet hatchback ->2
- \bullet minivan minibus ->3
- pickup -> 4
- sedan -> 5
- suv -> 6

- Cuối cùng là biến status:
 - crashed \rightarrow 0
 - excellent -> 1
 - $good \rightarrow 2$
 - new ->3
 - normal -> 4

3.4 Chiến thuật thêm đặc trưng mới

- Ta thêm cột running_per_year thể hiện số km chạy được mỗi năm.

```
train['run_per_year'] = train['running_km'] / (2025-
train['year'])
test['run_per_year'] = test['running_km'] / (2025-test['
year'])
print(train[['running_km', 'year', 'run_per_year']])
```

Bảng thống kê mô tả các biến running_km, year và run_per_year

	running_km	year	run_per_year
0	3000.000	2022	1000.000000
1	132000.000	2014	12000.000000
2	152887.300	2018	21841.042857
3	220479.580	2002	9586.068696
4	130000.000	2017	16250.000000
•••		•••	
1637	193120.800	2017	24140.100000
1638	170000.000	2014	15454.545455
1639	110883.526	2018	15840.503714
1640	49889.540	2019	8314.923333
1641	20.000	2022	6.666667

⁻ Giá trị running_per_year cao hơn cho biết xe đã được sử dụng nhiều hơn mỗi năm, điều này có thể cho thấy mức độ hao mòn cao hơn.

- Giá trị running_per_year thấp hơn cho biết mức độ sử dụng ít hơn, điều này có thể cho thấy mức độ bảo dưỡng tốt hơn và có khả năng giá trị bán lai cao hơn.
- -> Đặc trưng này năng này giúp nắm bắt mối quan hệ giữa tuổi của xe và mức độ sử dụng của xe, đây có thể là yếu tố quan trọng trong việc xác định giá của xe.

4 Chọn lọc các đặc trưng

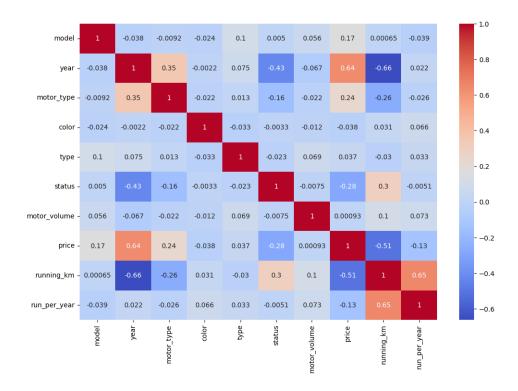
- Ta sẽ xóa bỏ cột running và giữ lại cột running_km vì cột running không đồng nhất đơn vị nên ta chuyển về chung một đơn vị ở cột running_km.

```
train.drop(columns=['running'], inplace=True)
test.drop(columns=['running'], inplace=True)
```

- Bên cạnh đó, ta thấy cột wheel chỉ mang 1 giá trị, không phục vụ trong việc dư đoán nên ta cũng bỏ côt wheel.

```
train.drop(columns=['wheel'], inplace=True)
test.drop(columns=['wheel'], inplace=True)
```

– Tiếp theo, ta đưa các đặc trưng vào correlation_matrix để chọn các đặc trưng phù hợp cho việc dự đoán. Nếu đặc trưng nào có độ tương quan cao (>0.9) thì loại bỏ.

Hình 7: Correlation matrix của các đặc trưng

- Có thể thấy, không có đặc trưng nào có độ tương quan cao (> 0.9) để ta có thể loại bỏ.
- Ta sẽ sử dụng Random Forest Regressor để biết được các đặc trưng chiếm độ quan trọng bao nhiêu % trong việc dự đoán.

```
X = train.drop(columns=['price'], axis=1)
y = train['price']
```

```
from sklearn.ensemble import RandomForestRegressor

model = RandomForestRegressor(random_state=42)
model.fit(X, y)

feature_importances = pd.DataFrame({
   'Feature': X.columns,
```

```
'Importance': model.feature_importances_

feature_importances = feature_importances.sort_values(by = 'Importance', ascending=False)

top_features = feature_importances.head(10)

print(top_features)
X.drop(columns=['motor_type'], inplace=True)

// Importance': model.feature_importances.sort_values(by = 'Importance')
// Importance': model.feature_importances.sort_values(by = 'Importance')
// Importance': model.feature_importances.
// Importance: model.feature_
```

Bảng thống kê mức độ quan trọng của các đặc trung

	Feature	Importance
1	year	53.9%
0	model	22.5%
7	running_km	6.1%
6	motor_volume	5.7%
8	run_per_year	5.04%
5	status	3.1%
3	color	2.2%
4	type	1.2%
2	motor_type	0.36%

- \mathring{O} đây, cột year chiếm tỉ lệ cao nhất (53.9%).
- Cuối cùng, ta áp dụng phương pháp Recursive Feature Elimination (RFE) để loại bỏ dần các đặc trung chiếm tỉ lệ thấp và sau đó train lại.

- Sau khi loại bỏ, ta chọn ra được 5 đặc trưng cao nhất bao gồm: model, year, motor_volume, running_km và run_per_year.

5 Triển khai các model trên dữ liệu

- Trước hết, ta sẽ chia tập dữ liệu huấn luyện theo tỉ lệ 8:2.

```
from sklearn.model_selection import train_test_split

X_train, X_test, y_train, y_test = train_test_split(X, y
, test_size=0.2, random_state=42)
```

5.1 Sử dụng model CatBoost

5.1.1 Giới thiệu

– CatBoost (viết tắt của "Categorical Boosting") là thư viện học máy do Yandex phát triển, thuộc dòng thuật toán Gradient Boosting trên cây quyết định. Điểm nổi bật của CatBoost là khả năng xử lý trực tiếp biến phân loại mà không cần chuyển sang one-hot encoding, nhờ đó giảm thiểu sai số và cải thiện hiệu năng. Ngoài ra, CatBoost áp dụng cơ chế "Ordered Boosting" giúp tránh hiện tượng overfitting, đặc biệt hiệu quả trên các tập dữ liệu có nhiều biến phân loại. Thư viện cũng hỗ trợ huấn luyện trên GPU, cho phép tăng tốc độ xử lý khi làm việc với khối lượng dữ liệu lớn.

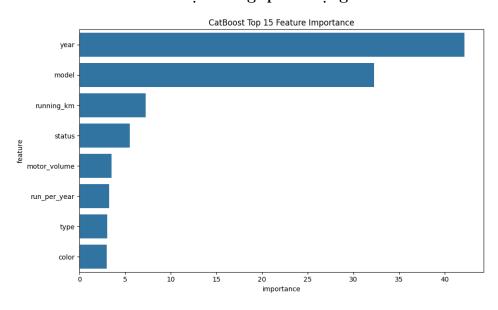
5.1.2 Các bước thực hiện

- Dữ liệu được chia làm tập huấn luyện và kiểm tra theo tỉ lệ 8:2 với random_state=42 để tái lập kết quả.
- Các cột dạng phân loại được nhận diện và khai báo trong Pool (CatBoost format).

5.1.3 Đánh giá MAE, RMSE

Chỉ số RMSE đạt được: 3199.2004.Chỉ số MAE đạt được: 1846.8110.

5.1.4 Phân tích các đặc trưng quan trọng

Hình 8: Top 15 đặc trưng quan trọng đối với model CatBoost

- Biểu đồ feature importance cho thấy các đặc trưng quan trọng nhất là: year, model, running_km và status.
- -> Các biến liên quan đến loại xe và mức độ sử dụng ảnh hưởng nhiều nhất đến kết quả dự đoán.

5.2 Sử dụng model XGBoost

5.2.1 Giới thiệu

– XGBoost (eXtreme Gradient Boosting) là một thư viện mã nguồn mở nổi tiếng về thuật toán Gradient Boosting, phát triển bởi Tianqi Chen. XGBoost được tối ưu hoá cao về hiệu năng và khả năng mở rộng, tận dụng tính song song (parallel processing) và các kỹ thuật như pruning, regularization (L1/L2) để giảm overfitting. Bên cạnh đó, XGBoost hỗ trợ huấn luyện trên CPU và GPU, xử lý dữ liệu thiếu tự động và cung cấp API linh hoạt cho Python, R, Java, Scala,..., nên rất phổ biến trong các cuộc thi Kaggle và ứng dụng thực tế.

5.2.2 Các bước thực hiện

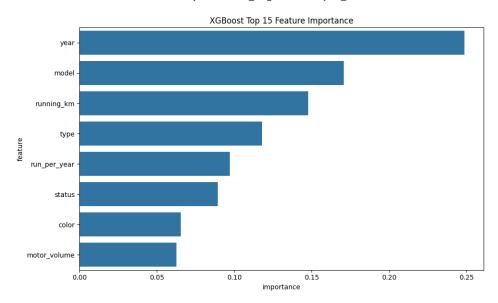
Sử dụng các tham số được tối ưu bao gồm: max_depth, learning_rate,
 n_estimators, subsample, colsample_bytree, reg_alpha, reg_lambda, v.v...

```
from xgboost import XGBRegressor
  params_xgb = {'booster': 'gbtree',
             'max_depth': 3,
             'max_leaves': 769,
             'learning_rate': 0.04538451353216046,
             'n_estimators': 1171,
             'min_child_weight': 13,
             'subsample': 0.6578720167306904,
             'reg_alpha': 0.4622943878867952,
10
             'reg_lambda': 0.6211309481623339,
             'colsample_bylevel': 0.7985625445322192,
             'colsample_bytree': 0.9634723040072963,
13
             'colsample_bynode': 0.49814271378837316,
             'objective': 'reg:absoluteerror',
             'n_jobs': -1,
16
             'random_state': 42
17
            }
18
19
  xgb_model = XGBRegressor(**params_xgb)
20
  xgb_model.fit(X_train, y_train)
```

5.2.3 Đánh giá MAE, RMSE

- Chỉ số RMSE đạt được: 3296.6259.
- Chỉ số MAE đạt được: 1903.0657.
- -> Hiệu suất tệ hơn so với CatBoost.

5.2.4 Phân tích các đặc trưng quan trọng

Hình 9: Top 15 đặc trung quan trọng đối với model XGBoost

 Biểu đồ feature importance cho thấy các đặc trưng quan trọng nhất là: year, model, running_km và type.

5.3 Sử dụng kết hợp model CatBoost và XGBoost

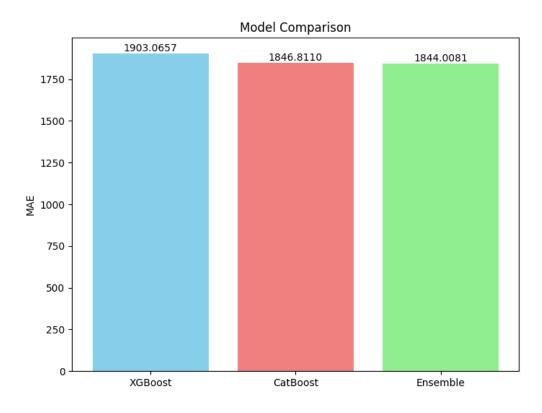
- Sau khi đánh giá riêng lẻ hai mô hình XGBoost và CatBoost, ta tiến hành kết hợp chúng để cải thiện hiệu suất dự đoán bằng cách tận dụng ưu điểm của từng mô hình.
- XGBoost hoạt động tốt trên dữ liệu đã qua xử lý và tối ưu siêu tham số.
- CatBoost rất mạnh khi làm việc với dữ liệu chứa nhiều đặc trưng phân loại (categorical features) và không cần mã hóa.

- − Hai mô hình có cấu trúc và cơ chế học khác nhau -> sai số dự đoán có thể mang tính bù trừ.
- -> Kết hợp dự đoán của cả hai mô hình thường dẫn đến kết quả ổn định và chính xác hơn.
- Ta sẽ sử dụng phương pháp trung bình đơn giản theo tỉ lệ 35:65.

$$\hat{y}_{\text{ens}} = 0.35 \, \hat{y}_{\text{xgb}} + 0.65 \, \hat{y}_{\text{cat}} \,.$$

- Chỉ số RMSE đạt được: 3202.6772.
- Chỉ số MAE đạt được: 1844.0081.
- -> Hiệu suất tốt nhất trong 3 phương pháp.

6 Kết luận

Hình 10: So sánh chỉ số MAE

Mô hình	MAE	RMSE
CatBoost	1846.81	3 199.20
XGBoost	1 903.07	3 296.63
Ensemble $(0.35/0.65)$	1844.01	3 202.68

- Mô hình CatBoost cho kết quả MAE thấp nhất trong hai mô hình đơn lẻ, với MAE = $1\,846.81$ và RMSE = $3\,199.20$.
- XGBoost có độ chính xác hơi kém hơn, MAE = $1\,903.07$ và RMSE = $3\,296.63$.
- Mô hình kết hợp CatBoost và XGBoost (ensemble) đạt hiệu năng tốt nhất, giảm MAE xuống 1844.01 và RMSE xuống 3202.68 (giảm sai số khoảng 2–3% so với CatBoost).
- Kết quả cho thấy việc kết hợp dự đoán bù trừ giữa hai mô hình giúp tăng độ ổn định và chính xác, phù hợp cho bài toán dự báo giá ô tô.
- Hướng phát triển: tiếp tục tinh chỉnh siêu tham số, thử các thuật toán khác (LightGBM, Random Forest, SVR), áp dụng kỹ thuật stacking/blending, và xây dựng pipeline deploy để đưa mô hình vào ứng dụng thực tế.

References

Machine Learning Cơ Bản Scikit-learn